

HAAPAJÄRVEN KAUPUNKI
Tarkastuslautakunta

Kuva: Seija Ainassaari

ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA 2018

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan katsaus

Tarkastuslautakunta

- *Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen*
- *Tarkastuslautakunnan toiminta*

Talous

- *Toimintakertomus*
- *Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen*

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2018 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Tasapainottamisohjelma

Tuloslaskelma

Rahoitusosa

Konsernitarkastelu

- ***Hallintopalvelut***

Henkilöstötilinpäätös

Selännepalvelut

- ***Sivistystoimi***

Perusopetus

Lukio

Jokilatvan opisto

Ruokapalvelut

Varhaiskasvatus

Kulttuuripalvelut

Kirjasto

Liikunta

Nuorisopalvelut

- ***Tekniset palvelut***

Kaavoitus

Tilapalvelut

Siivouspalvelut

Liikenneväylät

Puistot, tori ja torialueet

- ***Investoinnit***

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Haapajärven kaupunginvaltuustolle

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2018

Puheenjohtajan katsaus

Vuoden 2018 arviointikertomus on valmistunut. Kaupungin taloudellinen tilanne kääntyi huonompaan suuntaan vuonna 2018. Tilikauden alijäämä oli 1,9 miljoonaa, kun alkuperäisessä talousarviossa tavoiteltiin pientä ylijäämää. Verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta mutta toimintamenoissa Selänteen maksuosuus kasvoi n. 2 miljoonaa euroa.

Investointien suhteen vuosi 2018 oli maltillinen, investointien ollessa 1,3 miljoonaa euroa nettona. Kaupungin lainakanta pieneni hieman edellisvuodesta.

Tarkastuslautakunnassa on ollut kuultavana monia kaupungin viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä tytäryhtiöiden ja kuntayhtymä Selänteen edustajia.

Sisäilma ongelmissa ja muissakin työsuojelullisissa asioissa toivotaan esimiesten ja johtavien viranhaltijoiden suhtautuvan ongelmiin vakavasti. Yhteistyön ja tiedonkulun parantamiseksi tarkastuslautakunta esittää työsuojelupäällikön kutsumista johtoryhmän kokouksiin käsiteltäessä työsuojeluun liittyviä asioita.

Kaupunkikuva on kehittynyt myönteiseen suuntaan myös viime vuonna, Tarkastuslautakunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota hotelli- ja majoitustilojen puutteeseen Haapajärvellä.

Uimahallin aukioloaikojen lisääminen on koettu myös tarpeelliseksi.

Eero Autio
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1. Tarkastuslautakunta

Kaupungin oman ulkoisen valvonnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainottamisen toteutumista.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävä on osa kunnan ulkoista tarkastusta, jonka toisen osan muodostaa tilintarkastajan suorittama tilintarkastus.

Valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kaupunginhallituksen lausunto.

Tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Eero Autio, varapuheenjohtajana Mauri Tenkula sekä jäseninä Tuomo Ilvesvuori, Hanna Riihijärvi, Kaarina Torkkola ja Sari Vedenpää 11.6.2018 saakka ja Lyyli Nivala 11.6.2018 alkaen.

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Eero Autio. Lautakunnan valmistelijana ja sihteerinä on toiminut toimistosihteeri Seija Ainassaari.

Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Alkuvuoden vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Elina Pesonen ja uuden kilpailutuksen jälkeen vv. 2018-2021 vastuullisena tilintarkastajana toimii JHT, KHT Tapio Raappana. Tilintarkastaja on antanut sopimuksen mukaisesti 3 kirjallista raporttia suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja antanut kuntalain 125 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen.

Lisäksi tilintarkastajan kirjalliset salaiset raportit (JulKL 24 1.mom.15 kohta) on toimitettu tiedoksi kaupunginjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Lautakunta on kokoontunut vuoteen 2018 kohdistuvaa arviointia varten 10 kertaa. Työnsä lautakunta on toteuttanut etukäteen laaditun työohjelman/suunnitelman mukaisesti.

Lautakunta on tutustunut laaja-alaisesti kaupungin toimielinten toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien ja toimielinten pöytäkirjojen avulla. Arviointi

perustuu tarkastuslautakunnan saamiin tietoihin, kansalaispalautteeseen ja toimintakertomustietoihin.

Laatimissuunnitelman mukaisesti työnjako on ollut seuraava:

Kaupunginvaltuusto, –hallitus ja hallintopalvelut: koko lautakunta

Sivistyspalvelut, sivistyslautakunta, nuorisovaltuusto, kansalaisopiston johtokunta ja yhteistyötoimikunta: Eero Autio, Hanna Riihijärvi ja Kaarina Torkkola.

Tekninen lautakunta ja tiejaos: Tuomo Ilvesvuori, Mauri Tenkula, Sari Vedenpää 11.6.2018 saakka ja Lyyli Nivala 11.6.2018 alkaen.

Arviointikertomuksen laadintaprosessissa korostuu lautakunnan jäsenten rooli käsiteltävien asioiden ja niistä esitettävien arviointien osalta. Tällä on haluttu korostaa sitä, että vain lautakunnan jäsenet allekirjoittavat kertomuksen. Viranhaltijan vastuulla on lähinnä tarkastuslautakunnalle toimitettavien riittävien tietojen hankinta, joiden pohjalta lautakunta voi laatia arvionsa.

2. TALOUS

Toimintakertomus

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kunnan taloudellinen asema ja sen kehittyminen

Haapajärven kaupungin tilinpäätös vuodelta 2018 on alijäämäinen 1 937 839,89 €. Talousarviossa oli ennakoitu ylijäämää 417 € ja talousarviomuutosten jälkeen alijäämää oli 1 727 223 €.

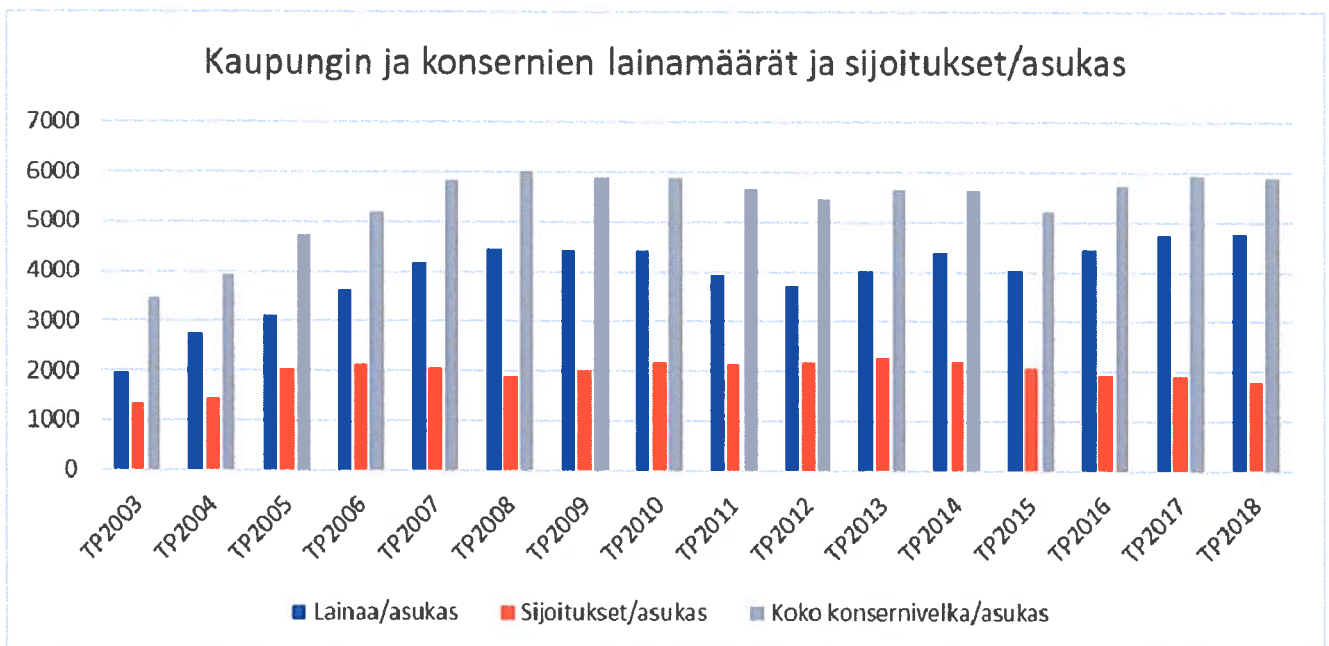
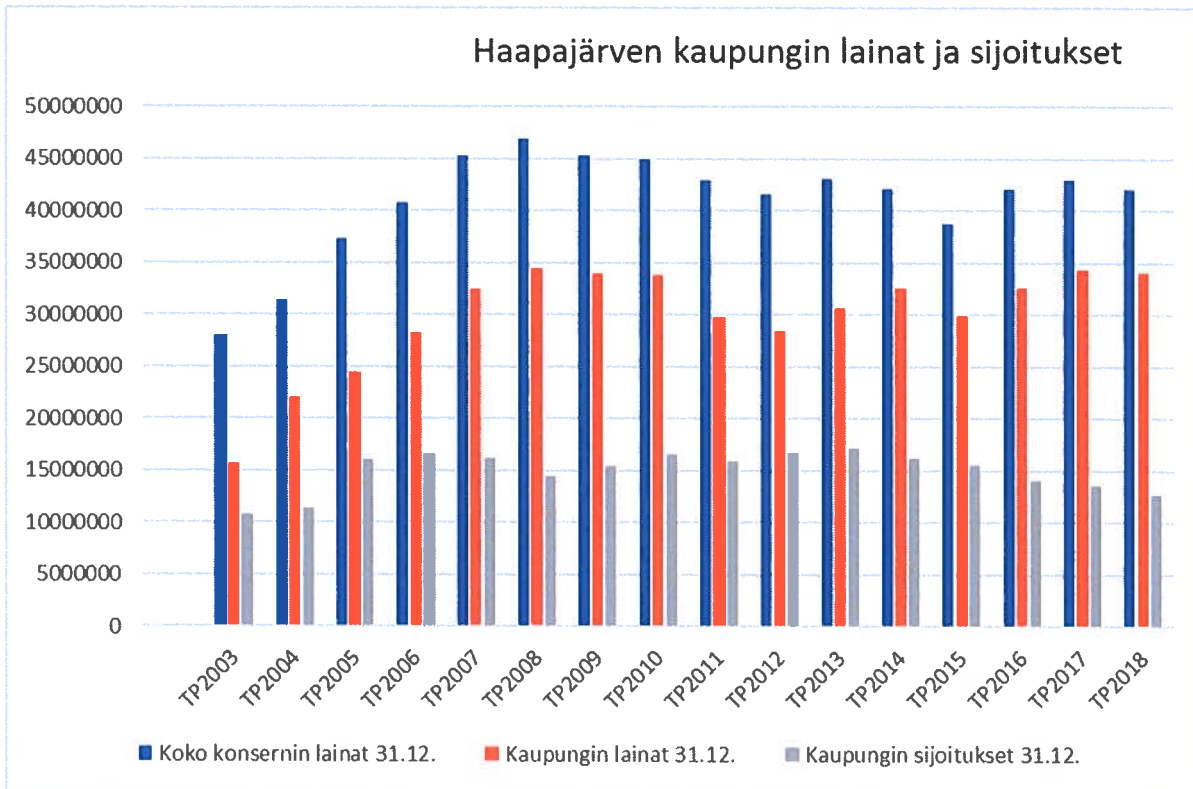
Talousarviossa ennakoitua huonompaan tulokseen vaikuttivat mm. seuraavat seikat

- Selänteen kustannukset olivat 601 701,74 € alkuperäistä talousarviota suuremmat, talousarviomuutosten jälkeen jäi alle arvion 460 598,26 €*
- Verotuloja kertyi alkuperäistä talousarviota vähemmän 263 943,10 €, talousarviomuutosten jälkeen oli yliarvion 33 943,10 €.*
- Valtionosuuksia kertyi alkuperäistä talousarviota vähemmän 134 559 €, talousarviomuutosten jälkeen jäätiin alle arvion 84 559 €*

- *Rahoitustuottoja ja -kuluja nettona kertyi alkuperäistä talousarviota vähemmän 718 341,79 €, talousarviomuutosten jälkeenkin kertymä oli vielä 638 341,79 € pienempi*

Haapajärven kaupungin lainakanta 31.12.2018 oli 34 090 810 €. Lainamäärä pieneni vuoden aikana 270 588 €. Kaupungin lainaa asukasta kohti oli vuoden vaihteessa 4 769 €.

Konsernin lainakanta 31.12.2018 oli 42 153 530 €. Koko konsernissa lainamäärä väheni vuoden aikana 875 582 €. Konsernin lainat asukasta kohti vuoden vaihteessa oli 5 896 €.

Haapajärven kaupungin sijoitusten arvo 31.12.2017 oli 13 600 665 €, joka tuolloin oli asukasta kohti 1 876 €. Sijoitusten arvo 31.12.2018 oli 12 693 595 €, joka on asukasta kohden 1 776 €.

Kun lainamäärästä asukasta kohti (4 769 €) vähennetään sijoitukset (1 776 €) velkamääräksi asukasta kohden jää 2 993 €.

Tarkastuslautakunnan arvio vuoden 2018 talousarvioon asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

Tasapainottamisohjelma

Vuoden alussa oli kattamatonta alijäämää 145 892,05 €. Vuonna 2014 tehty tasapainottamisohjelma on toteutunut toiminnan osalta suurimmaksi osaksi.

Lainamäärän väheni tasapainottamisohjelman mukaisesti.

Kumulatiivista alijäämää taseessa 31.12.2018 oli 2 083 731,94 euroa.

Tuloslaskelma

Verotulojen kertymä v. 2018 oli 23 161 056,90 €, joka budjetissa oli arvioitu 23 195 000 €:ksi (sis. ta-muutokset) eli toteutuma oli 33 943,10 € pienempi.

Käyttötalous netto v. 2018 kasvoi edellisestä vuodesta 5,01 % eli 2 212 637 €. Tilinpäätös alittaa budjetin 637 833 €, käyttötalouden osalta. Vuoden 2017 tilinpäätös alitti budjetin 987 661 €.

Perinteisesti terveen kunnallistalouden merkinä on pidetty sitä, että vuosikate on vähintään poistojen suuruinen. Vuosikate vuonna 2018 oli vain 32 266 € ja poistot 2 055 571,93 €, joten vuosikate ei riittänyt poistoihin.

Arvopapereiden myyntivoittoja oli 505 411 € ja myyntitappiota 143 834 €.

Arvon alentumiset 506 516 € ja arvonalentumisten palautukset 45 643 €.

Rahoitusosa

Vuoden 2018 nettoinvestoinnit olivat 1 298 255 € ja lainakanta pieneni 270 588 €. Vuoden 2017 nettoinvestoinnit olivat 4 768 045 € ja lainakanta kasvoi 1 746 112 €. Vuoden 2016 nettoinvestoinnit olivat 3 642 634 € ja lainakanta kasvoi 2 708 002 €.

Konsernitarkastelu

Haapajärvi-konserniin kuuluu yhteensä 8 yhteisöä sekä 5 kuntayhtymää. Kaupunginjohtaja vastaa operatiivisesta johtamisesta ja seuraa omistajapolitiikan sekä konsernin tavoitteiden toteutumista.

Konsernien tavoitteena on konsernien koko velkamäärän pienentäminen. Tytäryhtiöiden toiminta esitellään luottamusmiehille maaliskuun loppuun mennessä. Yhtiöiden hallitusten valinnassa huomioidaan Kuntaliiton ohjeet. Yhtiöiden keskinäistä yhteistyötä hallinnossa ja muissa toiminnoissa kehitetään.

Konsernien yhteisissä tavoitteissa, velkamäärän pienentämisessä onnistuttiin. Koko konsernin velkamäärä pieneni n. 0,875 miljoonaa euroa. Konserniyhtiöt esittelivät toimintaansa iltakoulussa.

Kiinteistö Oy Haapajärven Vuokratalojen käyttöasteen tavoite on yli 93 %, toteutui 93,9 %. Haapajärven Yrityspalvelut Oy toiminnallinen tavoite on tarjota yrityksille toimitiloja. Hallitilojen vuokrausaste on vain 18 %. Edellisvuonna hallitilojen vuokrausaste oli 36 %. Tarkastuslautakunta on huolissaan jatkuvasta käyttöasteen laskemisesta.

Hallintopalvelut

Tilintarkastajan tarkastuslautakunnalle antaman raportin mukaan kaupungin säännöt ja ohjeet vaativat päivittämistä. Kaupunginhallitus on hyväksynyt mm. riskienhallintasuunnitelman vuonna 2013.

Kaupungin valtiolle maksamat työmarkkinatuen sakkomaksut:

2008	99 840,55
2009	105 823,30
2010	86 816,60
2011	97 734,00
2012	149 524,08
2013	163 713,87
2014	161 077,13
2015	354 013,46
2016	321 858,16
2017	308 443,70
2018	293 474,97

Tarkastuslautakunta toteaa, että on edelleen etsittävä keinoja ko. sakkomaksun minimoimiseksi kuntouttavan työtoiminnan kautta, lisäämällä mm. koulutusta.

Henkilöstötilinpäätös

Henkilöstöllä on ollut mahdollisuus osallistua erilaisiin terveyttä ja hyvinvointia edistäviin aktiviteetteihin mm. osallistua kuntosalivuoroihin ja uimahallin käyttöön sekä oman valinnan mukaiseen kansalaisopiston kurssitoimintaan. Henkilöstön työhyvinvointipäivä toteutettiin lokakuussa.

Yhteistyössä Kuntien eläkevakuutuksen kanssa on järjestetty esimieskoulutusta kahtena iltapäivänä syksyn aikana.

Vuoteen 2017 verrattuna koko henkilökunnan sairauspoissaolot nousivat 991 päivällä, eli 18,2 % ja vakinaisen henkilökunnan osalta 1 061 päivällä.

Selännepalvelut

Tavoitteeksi vuodelle 2018 kaupungin maksuosuudeksi Ppky Selänteelle asetettiin 27 922 491 €.

Talousarviomuutoksissa Peruspalvelukuntayhtymä Selänteelle varattiin lisämäärärahaa 1 062 300 €. Koko vuoden toteutuminen Selänteen maksuosuudessa oli lopulta 28 524 192,74 €.

Ppky Selänteen osalta tavoitteet eivät toteutuneet, vaikka talousarviomuutoksilla korjattu talousarviomääräraha alitettiin n. 460 600 eurolla.

Määrärahojen kohdentamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota mm. vanhusten palveluihin tulee kohdentaa määrärahoja niin, että hoitotasoa voitaisiin nostaa.

Sivistystoimi

Sivistyslautakunta on hyväksynyt perusopetuksen opetussuunnitelman muutokset ja sivistyspalveluiden valvontasuunnitelman sekä esiopetusjärjestelyt 2018-2019. Päiväkoti Satulaaksoon perustettiin 1.8.2018 alkaen uusi ryhmä Touhulit.

Sivistyslautakunta on hyväksynyt Haapajärven koulujen tietojärjestelmien käytösäännöt.

Sivistyslautakunta ilmoittaa tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa kokoontuneensa 7 kertaa. Pöytäkirjoja on kuitenkin kaupungin kotisivuilla julkaistu vain 6.

Koulujen ja esiopetuksen kyydityksiä tulee järkipäristää ja tarkkailla mahdollisia turhia ajoja.

Perusopetus

Haapajärven peruskoulut ovat mukana lukuisissa hankkeissa mm. liikkuva koulu osaksi Haapajärven pysyvää toimintaa ja Pohjois-Pohjanmaan Yrityskylä hankkeessa.

0-6 luokilla oppilasmäärät ovat laskusuunnassa 7-9 luokilla vielä 4 oppilasta enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kulut ovat kasvaneet oppilasta kohti edellisestä vuodesta 161 €/oppilas ollen nyt 7800 €/oppilas.

Lukio

JEDUn liiketalouden koulutus siirtyi lukion tiloihin 1.8.2018, mikä pienensi lukion vuokraosuutta.

Lukion budjetin toteutuma oli 94,38 %.

Jokilatvanopisto

Jokilatvan opiston johtokunnan kokouksia on ollut 3 vuonna 2018.

Haapajärvellä on järjestetty 508 tuntia vähemmän kuin edellisenä vuonna, vaikka tavoitteena on ollut pitää tunti määrät samalla tasolla kuin vuonna 2017 nettomaksuosuuden kuitenkin noustessa 108 088 euroon.

Ruokapalvelut

Ruokapalvelut on tuottanut edullisia aterioita sivistys- ja perusturvapalveluille.

Asiakastyytyväiskysely on tehty v. 2018 yläasteen oppilaille ja henkilökunnalle.

Varhaiskasvatus

Lapsimäärän vähentymisestä huolimatta läsnäolopäivät päiväkodeissa ovat edelleen jonkin verran lisääntyneet.

Tuntiperusteinen maksujärjestelmä on tehostanut hoitopaikkojen käyttöä.

Kulttuuripalvelut

Vuonna 2018 on järjestetty taidenäyttelyitä, lastenkino esityksiä, konsertteja, teatteriesityksiä yhteensä 51 tilaisuutta. Osallistujia tapahtumissa on ollut yhteensä 8 708.

Kirjasto

Kirjasto on mukana alueellinen e-kirjastohankkeessa. Kirjaston asiakas- ja lainausmäärät ovat edellisten vuosien tapaan hieman laskeneet kirjastossa ja kirjastoautossa.

Kirjaston henkilökunta on kehittänyt osaamistaan ja toiminut aktiivisesti palvelujen tarjoamisessa kuntalaisille. Kirjasto on tarjonnut mm. digineuvonnan ja tietokoneiden ja mobiililaitteiden käyttöopastusta aikuisille.

Kirjastoauton uusimiseen tulee varautua taloudellisesti.

Liikunta

Haapajärvi tarjoaa kuntalaisille monipuolisia liikuntapalveluja.

Haapajärvellä oli arviointivuonna monia valtakunnallisia ja alueellisia liikuntatapahtumia mm. Naperoleiri 23.-29.7.2018 ja Geokätköilyn megatapahtuma 6.-8.7.2018, jotka vilkastuttivat myös paikkakunnan elinkeinoelämää.

Haapajärven urheiluseurojen urheilijat menestyivät ja toivat positiivista julkisuutta kaupungille.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut kertoo tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa nuorisovaltuuston kokoontuneen 8 kertaa. Pöytäkirjoja on kuitenkin kaupungin kotisivuilla julkaistu vain 5.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto on esitellyt omaa toimintaansa yläkoulussa ja lukiolla. Nuorisovaltuusto on myös tukenut eritapahtumia mm. Hpj Cruising tapahtumaa. Nuorisovaltuusto järjesti 4 kpl ajosimulaattoreita yleisön käyttöön veloituksetta. Nuorisovaltuusto on järjestänyt ilmaisia jäävuoroja jäähallille syys- ja joululomien ajalla yhdessä nuoriso- ja liikuntapalveluiden kanssa. Nuorisovaltuusto on muutoinkin ollut aktiivisesti mukana monenlaisessa toiminnassa ja tapahtumissa.

Tapahtumiin osallistuminen on lisääntynyt huomattavasti edellisvuodesta.

Uutena toimintana aloitti Haapajärven Lasten Parlamentti.

Tekniset palvelut

Kaavoitus

Tiitonrannan kyläleiskaavan kaava on valmisteluvaiheessa.

Tilapalvelut

Kunnossapitoremonttien suunnittelu- ja toteuttamisenvälontaa on tehostettava.

Vanhan rakennuskannan käytöstä tulisi olla suunnitelmat.

Siivouspalvelut

Siivouspalveluja on uudelleenjärjestelty siivoustyönjohtajan eläköitymisen yhteydessä.

Liikenneväylät

Katuverkoston kunnossapitoa tulisi tehostaa, parantaa ja rahoitusta lisätä.

Puistot, tori ja torialueet

Eviran ulkomyyntiohjeen mukaan myyntialueella tulee olla vesipiste. Vesipiste torilta puuttuu edelleen. Torilla tapahtuva toiminta on laajamittaisesti sen kaltaista toimintaa, että vesipiste ja jätehuolto ovat välttämättömiä.

Investoinnit

Jedun yhdistymishanke lukioon on ylittänyt budjetoinnin laajentuneen sähköurakan ja laajentuneiden muutostöiden vuoksi. Toteutuneet kustannukset olivat 417 311 €. Kustannukset alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ovat ylittyneet 257 311 €:lla

Haapajärvellä 13.5.2019

Haapajärven kaupungin tarkastuslautakunta

Eero Autio
Puheenjohtaja

Mauri Tenkula
Varapuheenjohtaja

Tuomo Ilvesvuori
Jäsen

Hanna Riihijärvi
Jäsen

Kaarina Torkkola
Jäsen

Lyyli Nivala
Jäsen